

Poznámky.

Poznámky k súbehu §§ 285 a 290 Tr. z.

Dosť často sa stáva v praxi trestného súdnictva, že pri umeľých zákrokoch na vyvolanie potratu osoba, na ktorej sa zákrok vykonáva, sama podľahne. S hľadiska trestného zákona je prípad jednoduchý, keď smrť tehotnej ženy nastane po vyhnaní resp. usmrtení plodu, avšak spletitejší je už prípad, keď sa tak stane v poradí opačnom. Mám, pravda, na mysli len prípady, keď ide o zákrok druhej osoby na tehotnej žene s jej súhlasom.

V prvom prípade prichádza v úvahu materiálny súbeh (§ 96 Tr. z.) zločinu vyhnania plodu podľa § 285 Tr. z. s prečinom ťažkého poškodenia tela z nedbalosti podľa § 290 Tr. z., ako to ustálilo už zásadné rozhodnutie býv. Kúrie z 3. VI. 1909, čís. 4.066, (BJT. LVIII str. 165), ktorého sa pridrižiava aj doterajšia súdna prax. V určitých okolnostiach mohlo by ísť síce aj o materiálny súbeh podľa § 96 Tr. z. medzi zločinom vyhnania plodu podľa § 285 Tr. z. a zločinom smrteľného poškodenia tela podľa § 306 Tr. z. t. j. v takom prípade, keď potrat bol vyvolaný úmyselným ťažkým poškodením tela tehotnej ženy napr. prepichnutím delohy katetrom a pod.

Inak je však tomu v prípade druhom. Nie je totiž v praxi dnes už ojedinelý prípad ten, že tehotná žena zomrie počas zákroku samého a to v príčinnej súvislosti so zákrokom. Na príklad v jednom prípade išlo o vstriednutie vody a vzduchu do delohy, ktoré odlúpily plod od postielky, natrhly cievky, ktorými sa vzduch dostal do ciev, spôsobily emboliu a tým okamžitú smrť tehotnej ženy. V inom prípade nastala smrť (u dvoch osôb) následkom schoku t. j. ochrnutím srdca, vyvolaným buď fyzickým (mechanickým) inzultom chemikálií (mydlovej tekutiny a éteru) na delohu buď chemickým inzultom t. j. vstriednutím tých istých chemikálií. V oboch prípadoch zistil znalec-lekár, že najprv došlo k usmrteniu tehotnej ženy a len potom odumrel plod.

Podľa môjho názoru v každom takomto prípade prichádza v úvahu logicky len jediné správne stanovisko právne o súbehu a to materiálny súbeh podľa § 96 Tr. z. z dokonaného zločinu vyhnania plodu podľa § 285 Tr. z. s prečinom zabitia človeka z nedbalosti podľa § 290 Tr. z. Toto stanovisko opiera sa totiž o jasné znenie § 285 Tr. z. Ak si predsa dovoľujem zmieniť sa o týchto prípadoch resp. o tomto právnom stanovisku na tomto mieste a to ešte pred rozhodnutím vyšších tribunálov, dala mi k tomu podnet tá okolnosť, že prvostupňový súd v krátkom čase opätovne sa postavil na odchyľne mylné stanovisko. Opierajúc sa totiž o znalcom zistený nerozhodný skutok t. j. o poradie usmrtenia matky a jej plodu, ustálili materiálny súbeh podľa § 96 Tr. z. medzi dokonaným prečinom podľa § 290 Tr. z. a pokusom zločinu vyhnania plodu podľa § 65 a § 285 Tr. z. v podstate z toho dôvodu, že plod nevyšiel

a nedá sa vraj určite vedieť, či by bol vyšiel, keby matka nebola zomrela. Vychádzal teda zo zrejme mýlného stanoviska, že § 285 Tr. z. predpokladá skutočné vyhnanie plodu a neuvedomil si, že predmetom zločinu vyhnania plodu je síce tak tehotná žena ako i jej plod, avšak právnym predmetom — cit. paragrafom chráneným právnym statkom — je život a neporušenosť ľudského plodu a život a neporušenosť tela tehotnej ženy len ako existenčný predpoklad plodu.

§ 285 Tr. z. predsa jasne hovorí aj o »usmrtení« — nielen o vyhnaní — plodu a s jeho hľadiska je naprosto nerozhodné, či došlo k usmrteniu plodu priamo a či nepriamo pre odstránenie jeho existenčného predpokladu t. j. pre usmrtenie matky — nositeľky plodu. Rozhodným je len to, či vôľa pachatela smerovala na zničenie plodu a či došlo k tomu v príčinnej súvislosti s činnosťou pachatela.

Jedinou výnimkou by mohlo byť pre ustálenie matriálneho súbehu podľa § 96 Tr. z. medzi prečinom podľa § 290 Tr. z. a pokusom zločinu podľa § 65 a § 285 Tr. z. keby včasný zákrok zachránil plod spôsobilý už k mimodeložnému životu. Tento prípad by bol mysliteľný najmä vtedy, keď je po ruke lekár alebo keď je on sám pachateľom. Dr. E. Račkovič.

Literatúra.

Dr. Ján Tarbajovský:

Niekoľko poznámok ku knihe Dr. Juraja Rajca :

»Princípy hierarchie normovej«.

Od vydania knihy prešiel dosť dlhý čas. Nie je však azda neaktuálne vrátiť sa k nej. Doteraz okrem oficiálneho posudku knihy¹⁾ a recenzií Dr. Štefana Polakoviča²⁾ a Dr. Jozefa Babora³⁾ neobjavilo sa žiadne pojednanie, ktoré by sa hlbšie zaoberalo otázkami v knihe prejednávanými. Predsa však kniha si zasluhuje pozornosti širšej verejnosti právnickej, lebo autor v nej rozoberá práve tie základné otázky, ktoré zaujímajú, i majú zaujímať každého právnika, či teoretika, či praktika, totiž otázky možnosti práva vôbec, platnosti práva, objektívnosti práva i jeho spravodlivosti a vyznačuje zásady metódy, ktorou dochádza k riešeniu týchto otázok.

Od začiatku 20. storočia, ale hlavne po svetovej vojne v právnej vede stále viac a viac získavala pôdu tak zv. normatívna teória práva. Iste má na tom zásluhu jasná teoretická stavba tejto vedy, ale aj to, že stanovisko tak zv. normativistov, ktorí z vedy vylučovali hodnotenie, predovšetkým otázku spravodlivosti práva a popierali platnosť akýchkoľvek absolutných, večných hodnôt, vyhovovalo relativistickému sve-

¹⁾ Posudok prof. Dr. Tuku a Dr. Kizlinka. Právny obzor, roč. XXIV. č. 3.

²⁾ Filozofický sborník, roč. 1941 č. 1.

³⁾ Kultúra, roč. XII. č. 12.